

اصول بنیادین ذره نواختن پیانو

جوزف لوین

برگردان: علی ادیبراد

Lhevinne, Josef لوین، جوزف، ۱۸۷۴ - ۱۹۴۴ م
اصول بنیادی در نواختن پیانو / جوزف لوین؛ به همراه پیشگفتاری تازه از رزینا
لوین؛ برگردان علی ادیب‌راد. -- تهران: افکار، ۱۳۸۵.
۷۸ ص.: مصور. + پارتیشن

ISBN: 978-964-7858-54-X

Basic principles in pianoforte playing, 1972 عنوان اصلی:

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.

۱. پیانو -- آموزش. ۲. پیانو -- اجرا. الف. ادیب‌راد، علی، مترجم. ب. عنوان.

۶ الف ۹ ل / MT ۲۲۵ ۷۸۶/۲۰۷

کتابخانه ملی ایران ۱۳۸۵ ۸۵-۱۵۲۲۶ م



نشر افکار

اصول بنیادی در نواختن پیانو


نویسنده: جوزف لوین

مترجم: علی ادیب‌راد

حروف‌چین و صفحه‌آرا: نونا گرافیک

لیتوگرافی: طیف‌نگار؛ چاپ و صحافی: پردیس دانش

چاپ دوم؛ سال ۱۳۹۴

قیمت:  تومان تیراژ: ۵۵۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۵۸-۵۴-X

ISBN: 978-964-7858-54-X

حق چاپ محفوظ است

نشانی: انقلاب، پیچ شمیران، کوچه نوبخت، پلاک ۲، واحد ۱

تلفن: ۷۷۶۰۳۲۱۲ / ۷۷۵۱۰۹۸۳

فهرست گنجانیده‌ها

- | | | |
|----|---|--------------------|
| ۱۵ | پیانوی مدرن. چیزهایی که نمی‌توان نادیده گرفت. بی‌تفاوتی در برابر سکوت‌ها. آموختن ریتم. شنیدن موسیقی ریتمیک. | فصل اول |
| ۲۵ | مبنای مهارت موسیقایی. نقش آموزش شنوایی. مبانی لمس درست. آماتورهایی که به‌طور طبیعی لمس خوبی دارند. | فصل دوم |
| ۳۵ | راز صدایی زیبا. صدایی آوازگونه و زنگ‌دار. نقش ساعد در ایجاد صدای خوب. | فصل سوم |
| ۴۵ | دستیابی به نرمی و قدرت. جنبه‌ی تکنیکی. جریان یافتن در هوا. سؤالات مهم. قدرت در نواختن و معنای آن. ضربه‌گیرهای طبیعی. دقت در نواختن. | فصل چهارم |
| ۵۵ | دقت در نواختن. دو عنصر مهم. چیزهایی درباره‌ی استاکاتو. اساس لگاتویی زیبا. بایستید و گوش دهید. | فصل پنجم |
| ۶۵ | کسانی که فوراً به خاطر می‌سپارند. تمرین روزانه. حفظ تنوع در تمرین. کسب سرعت. خطر براوورا. خطر پدال. | فصل ششم |
| ۷۵ | | برای‌نامه‌ی واژگان |

سرآغاز

طرح بحث نظری درباره‌ی نواختن در جامعه‌ای که سال‌ها است، با وجود ناگفته‌ها و ناشنیده‌های فراوان، در آن بی‌دغدغه می‌نوازند، بی‌شک اقدامی است تازه. آموزش موسیقی در فرهنگ ما با همه‌ی فراز و نشیب‌ها، همچنان فاقد آن استحکام و پشتوانه‌ای است که بتواند عرصه‌ای واحد و منسجم قلمداد شود. هرکس آمده و بر پایه‌ی تجارب خویش طرحی درانداخته و آن را بازگفته و رفته است. طرح نکات فقط شفاهی بوده‌اند و نقلی، بی‌هیچ بحث، نوشته، کتاب یا ساختاری روش‌مند. مسئله بیشتر سلیقه بوده است تا روش و ساختار. اما، نمی‌توان انکار کرد که بدون متن، و فارغ از نوشتن، دشوار بشود مبحث‌ای را پدید آورد و پیش برد. به این اعتبار، نوشته مکمل‌ای است برای گفته و لازمه‌ی آن.

کتابی که در دست دارید به موضوعاتی بنیادی می‌پردازد، نکاتی از آن قیل که هر هنرجو در آغاز یا میانه‌ی راه بی‌شک با آنها روبرو می‌شود. این‌ها، از ساده‌ترین تا سخت‌ترین، همگی با زبانی ساده و روشن طرح شده‌اند تا جایی برای ابهام باقی نماند، زیرا هنرجو در برخورد با خود این موضوعات، در عمل، به حد کافی مشکل خواهد داشت و دیگر نباید با زبانی گنگ و دوپهلو کار را برای او دشوارتر کرد. متن ساختاری نکته به نکته و

اصول بنیادی در نواختن پیانو

دسته‌بندی شده دارد تا به همه اجازه دهد پاسخ پرسش‌های خود را در آن بجویند، گوا اینکه خواندن این اثر برای هر هنرجوی سخت‌کوش و اندیشمندی ضروری است. افزون بر این‌ها، وجود مثال‌ها به متن شفافیت و روشنی بیشتری بخشیده است، چنان که اجازه می‌دهد خواننده نکات و بحث‌ها را در تجربه‌ی عملی خویش باز یابد و ژرف‌تر بفهمد. مهم‌تر، آن که بیشتر این مثال‌ها از آثاری رایج و در دست برگرفته شده‌اند. گفتنی است بحث‌های این کتاب، به هیچ‌رو، مختص به حوزه، مکتب، یا قلمروی جغرافیایی خاصی نمی‌شوند، زیرا نگارنده‌ی این مختصر خود بسیاری از آنها را از زبان استاد نوین افروز نیز شنیده است. روی هم رفته، خواندن این کتاب تجربه‌ای است ثمربخش و برانگیزنده، هم برای شاگردان، هم برای استادان. البته، نه آن که بر این گمان باشیم مطالب آن وحی منزل‌اند، و همچون احکامی لازم‌الاجراء. به خلاف، می‌باید آنها را نکاتی دانست که بناست به محک تجربه، کار و موشکافی بیشتر آزموده شوند.

باید امید داشت نوشته‌هایی از این دست، چه برگردان چه نگارش، رونق گیرند، بحث‌انگیزند و به بحث گذاشته شوند، چه بی‌گمان این بهترین پیامدی است که می‌توان از آنها چشم داشت.

علی ادیب‌راد

پیشگفتار

در اینجا مایلم تا قدردانی خود را نسبت به تصمیم انتشارات دوور جهت چاپ دوباره‌ی اصول بنیادی در نواختن پیانو، نوشته‌ی جوزف لوین، عنوان کنم. به گمان من، این کتاب هم برای موسیقی‌دانان و هم برای هنرجویان ارزش فراوانی خواهد داشت. به عنوان کسی که در کنار جوزف لوین نواختن و تدریس را برای چهل و شش سال تجربه کرده است، مایلم در اینجا از فرصت به دست آمده بهره گیرم تا به نکات مهمی، که در طی بازخوانی نظر مرا به خود جلب کردند، تأکید ورزم.

هرکس که آموختن پیانو را آغاز می‌کند باید از همان آغاز بداند که دانش موسیقی برای رشد فعالیت او به عنوان یک نوازنده ضروری است. ما به عنوان هنرجویانی که در روسیه زندگی می‌کنند از کودکی با تمرین برای کسب تکنیک، یا به بیان دیگر، «توانایی کامل کار با ساز» آشنا می‌شدیم. اما تکنیک هرگز هدفی برای خود نبود؛ بلکه، فقط روشی بود برای بیان افکار آهنگساز. از آغاز، ما عمیقاً فهمیده بودیم که موسیقی هنری است که به یک میانجی برای ارائه نیاز دارد، و اجراکننده نسبت به حفظ بی‌کم و کاست افکار آهنگساز مسئولیت سنگینی بر دوش دارد. این اصل بنیادی بر کل زندگی هنری ما، چه به عنوان آموزگار و چه اجراکننده، سایه می‌افکند.

اصول بنیادی در نواختن پیانو

در تلاش برای ارائه‌ی روشن خواسته‌های آهنگساز تا حد امکان، مهم است از تمامی امکانات بهره گرفته شود. بدون شک، صفحه‌ی چاپ شده‌ی نت پیش از هرچیز قرار می‌گیرد؛ ما همیشه بر اهمیت مراجعه به بهترین ویراست، که معمولاً اورتکست^۱ یا نسخه‌هایی با کمترین ویرایش‌اند، تأکید داریم. من و جوزف هرگز به کلمات و علائم ویراستاران چندان توجه نداشته‌ایم، و به عوض، این عبارات اصلی خود آهنگساز، یعنی عناصر سازنده‌ی حالت و شخصیت قطعه، هستند که به دیده‌ی ما مهم بوده‌اند. این نه تنها درباره‌ی اولین کلمه (مثل «آلگرو») که در مورد کلمات بعدی (مثلاً «کن بریو») نیز گفتنی است. جای تعجب دارد که چه تعداد هنرجو در سر کلاس‌ها حاضر می‌شوند، بدون آن که از علامت‌های گذاشته شده به دست خود آهنگساز برای تمپو و حالت آگاه باشند.

برای آن که بیشتر بتوانیم هنرجو را با مقاصد آهنگساز آشنا سازیم، همواره بر ارزش مطالعه درباره‌ی زندگی استادان بزرگ و فهم افکار آنها در زمان خلق آثارشان پافشاری کرده‌ایم. همین‌طور، خواندن درباره‌ی محیط و شرایط زندگی این چهره‌ها برای هنرجویان مفید خواهد بود. فهم زینت‌گذاری‌های^۲ موتزارت، برای نمونه، می‌تواند به کمک شناخت معماری روکوکو در آن دوره یا حتا الگوهای سبک لباس، که آهنگساز از آنها پیروی می‌کرد، به دست آید.

زمانی که هنرجو درمی‌یابد که فهم و توجه به افکار آهنگساز چه اهمیتی دارد، آن‌گاه سویه‌های مختلف تکنیک پیانو را می‌تواند به درستی به کار بندد. دشوار بتوان از میان نکات عملی و ویژه‌ی پیشنهاد شده توسط جیمز لوین در این متن یکی را جدا کرد و به بحث گذاشت. اما من تخصیص یک فصل کامل

1. Urtext

2. ornamentation



به «راز صدایی زیبا» را بسیار مهم می‌شمرم. هرکس که فرصت شنیدن اجراهای او را داشته است، یا دست‌کم، ضبط‌هایش را شنیده است، می‌داند که او در این عرصه به چه دستاوردهای چشمگیری رسیده بود. جای تأسف است که تعداد ضبط‌های او چنین اندک است.

سال‌ها تدریس در این عرصه منشاء لذت فراوانی برای هردوی ما بود، و یکی از دلایل آن روش انعطاف‌پذیر ما، هردو، است. مثالی از این را در زمینه‌ی عبارت‌بندی می‌توان دید. یکی از اصول اساسی در طی کار همواره آن است که هنرآموز باید خط ملودی را بشناسد و بداند در چه نقطه‌ای به اوج خود می‌رسد. (جوزف همواره می‌گفت که داشتن دو نقطه‌ی اوج بر روی یک عبارت مثل وجود دوسر بر روی یک تنه است.) ما قبول داریم که هر عبارت باید یک اوج داشته باشد - ولی درباره‌ی آن که این نقطه کجا قرار می‌گیرد، برداشت‌هایمان مختلف هستند.

یک دوره، زمانی که جوزف در سفر بود، من به یکی از شاگردانش تدریس می‌کردم. وقتی که او از سفر بازگشت، درسی به آن شاگرد داد. در آن درس عبارتی بود که ما در آن باره به روشنی اختلاف نظر داشتیم، و وقتی آن شاگرد عبارت را به سبک «من» نواخت، جوزف پرسید: «چه احمقی این را به تو درس داده؟» پاسخ این بود: «خانم لوین.» اما این فقط یک استثناء بود. ما همواره هم عقیده نبودیم، ولی درکل به نظر یکدیگر احترام می‌گذاشتیم.

حتا اکنون نیز، من در همکاری با دستیاران کارآمد خود از همین رویه بهره می‌گیرم و به آنها اجازه می‌دهم تا در بیان فکر خود آزادی کامل داشته باشند. درست همان‌گونه که همسرم پیوسته می‌گفت، «یکی از زیبایی‌های موسیقی آن است که مثل ریاضیات نمی‌ماند، که در آن دو با دو می‌شود چهار، نه پنج.»

اصول بنیادی در نواختن پیانو

در انتها، مایلم تشکر خود را از همکارم، پوریج وبستر^۱، که در تابستان گذشته در زمان همکاری‌مان در اسپن^۲ خبر تصمیم دوور (انتشارات آقای وبستر) را جهت چاپ مجدد چکیده‌ی افکار جوزف به من رساند، اظهار دارم. همچنین از آقای هی‌وارد سیرکر^۳ از انتشارات دوور به دلیل پیشنهاد نگارش این پیشگفتار صمیمانه سپاس‌گذارم.

رُزینا لوین

۱۱ ژانویه‌ی ۱۹۷۱

1. Webster, Beveridge

2. Aspen

3. Cirker, Hayward

اصول بنیادین در نواختن پیانو

جوزف لوین

این کتاب مختصر که در دوران اوج فعالیت جوزف لوین، شاعر درون‌گرای پیانو، نوشته شده است بیان روشنی است از اصولی که حاصل تجربه‌ی دراز مدت او در زمینه‌ی آموزش و اجرا هستند. لوین، همپای راخمانینف، اشتايل و هوفمان، از بزرگ‌ترین آموزگاران مدرن پیانو بوده است و اولین هنرمندی است که برای آموزش در مدرسه‌ی تازه تأسیس شده‌ی جولیارد به کار فراخوانده شد.

تکنیک، هر قدر حیاتی، باید کمکی باشد برای فهم موسیقایی. آگاهی کامل از گام‌ها، که نه به گونه‌ای مکانیکی بلکه موسیقایی درک شده‌اند؛ فهم کاربردهای سکوت، که موتزارت آنها را دارای بالاترین تأثیر در موسیقی می‌دید؛ شَم ریتم و تربیت گوش: اینها اجزاء اصلی شکل‌گیری مبنای مهارت موسیقایی هستند و هر یک به فراخور در فصل‌های آغازین مورد تأکید قرار می‌گیرند.

هسته‌ی مرکزی این نوشته به کسب صدایی زیبا اختصاص می‌یابد. هر کس که اجرای لوین را شنیده باشد یا به یکی از ضبط‌هایش گوش داده باشد خوب می‌داند که او در این عرصه به چه دستاوردهایی رسیده است. به گفته‌ی او، راز اصلی، دست‌کم تا حدودی، در تکنیک رهایی کل دست در هوا نهفته است و نیز استفاده از مچ‌ها همچون ضربه‌گیری طبیعی. دستیابی به گوناگونی صدا، که می‌تواند آوازگونه، زنگ دار، درخشان، لطیف و قدرتمند باشد، در کل بر پایه‌ی تحلیل دقیق راه‌های عملکرد انگشتان، دست، مچ، همه‌ی پیکره‌ی دست و، در واقع، کل بدن روی کلاویه‌ها به بحث گذاشته می‌شود. نکاتی نیز درباره‌ی نحوه‌ی درست نواختن استاکاتویی شفاف یا لگاتویی بی‌لغزش، خطر تأکید بی‌مورد بر به خاطر سپاری زیاد از حد، نیاز به حفظ گوناگونی در تمرین، در کنار گفتاری درباره‌ی استفاده از کارکرد پدال، که باید به همان دقت کار با کلاویه‌ها به آن توجه نمود، مطرح شده‌اند.

در سراسر کتاب، مثال‌های موسیقایی خاصی در قالب تصویر آمده‌اند. نگارنده برای طرح مختصر مباحث خویش درباره‌ی شکل‌گیری اصول بنیادین نه تنها از تجربه و روش‌های خود مدد می‌گیرد، که مثال‌هایی از آنتون روبنشتاین و سافونف، آموزگار خود، را نیز به میان می‌آورد.



نشر افکار